

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки

Факультет(інститут) географічний

Кафедра економічної та соціальної географії

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

Соціальна безпека регіонів

(назва ОК)

підготовки **магістра**

(назва освітнього рівня)

спеціальності **A 4 Середня освіта**

(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійної програми **Середня освіта (Географія)**

(назва освітньо-професійної, освітньо-наукової / освітньо-творчої програм)

Силабус освітнього компонента «Соціальна безпека регіонів»
підготовки магістр, галузі знань А 4 Освіта, спеціальності А 4 Середня освіта,
предметної спеціальності А 4.07 Середня освіта (Географія), за освітньою
програмою Середня освіта (Географія)

Розробник: завідувач кафедри економічної та соціальної географії,
к. геогр. н., доц. **Погребський Т. Г.**

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

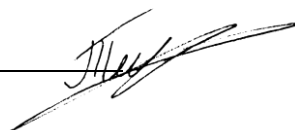

_____ Алла ПОТАПОВА

**Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри
економічної та соціальної географії**

протокол № 1 від 27 серпня 2025 р.

Завідувач кафедри: _____

Тарас ПОГРЕБСЬКИЙ

© Погребський Т. Г., 2025

I. Опис освітнього компонента

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, Освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна форма навчання	А 4 Освіта А 4 Середня освіта Середня освіта (Географія) магістр	Вибіркова
120 год. 4 кредити		Рік навчання – 2
		Семестр – 3
ІНДЗ: немає		Лекції – 10 год.
		Практичні – 14 год.
		Самостійна робота – 88 год.
		Консультації – 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		українська

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

Викладач	Погребський Тарас Георгійович
Науковий ступінь	Кандидат географічних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Завідувач кафедри економічної та соціальної географії
Профайл	https://wiki.vnu.edu.ua/wiki/Погребський_Тарас_Георгійович
Телефон	+380994962521
e-mail	pogrebskyi.taras@vnu.edu.ua
Дні занять	https://ps.vnu.edu.ua/cgi-bin/timetable.cgi?n=700

III. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Анотація освітнього компонента. Силабус вибіркового освітнього компонента «Соціальна безпека регіонів», складено з урахуванням можливості формування індивідуальної освітньої траєкторії здобувачів освіти магістерського рівня.

Освітній компонент «Соціальна безпека регіонів» спрямований на ознайомлення із теоретичними основами безпеки соціальних систем; формування теоретичного базису щодо розуміння фундаментальних категорій безпеки соціальних систем; вивчення та опрацювання концептуальних підходів щодо моделювання системи безпеки у будь-якій сфері життєдіяльності людини. Здобувачі сформулюють теоретичний базис щодо розуміння фундаментальних категорій безпеки соціальних систем; навчатися виявляти ознаки, які б вказували на зародження загроз безпеці особи, території, суспільства; ознайомляться з методами протидії існуючим та потенційним загрозам; навчатися діагностувати загрози, прогнозувати їх наслідки, оцінювати

ймовірність настання критичних ситуацій; навчатися конструювати системи безпеки різних типів, класів і рівнів.

Пререквізити

Загальне розуміння навчального матеріалу з суспільної географії.

Постреквізити

Освітні компоненти, для вивчення яких потрібні знання, уміння й навички, що здобуваються по завершенню вивчення даного освітнього компонента.

Мета і завдання освітнього компонента

Метою освітнього компонента «Соціальна безпека регіонів» є ознайомлення із теоретичними основами безпеки соціальних систем; формування теоретичного базису щодо розуміння фундаментальних категорій безпеки соціальних систем; вивчення та опрацювання концептуальних підходів щодо моделювання системи безпеки у будь-якій сфері життєдіяльності людини.

Основними завданнями освітнього компонента «Соціальна безпека регіонів» є формування теоретичного базису щодо розуміння фундаментальних категорій безпеки соціальних систем; ознайомлення з методами протидії існуючим та потенційним загрозам; діагностування загроз, прогнозування їх наслідків, оцінювання ймовірностей настання критичних ситуацій.

У процесі опанування освітнього компонента «Географія людського потенціалу» формуються такі загальні навички (**Soft Skills**):

Критичне та аналітичне мислення – уміння аналізувати соціально-економічні процеси й явища у глобальному та регіональному вимірі, робити узагальнення й висновки.

Проблемно-орієнтоване мислення – здатність виявляти проблеми розвитку людського потенціалу регіонів світу, генерувати ідеї для їх вирішення, оцінювати можливі наслідки рішень.

Комунікаційні навички – уміння аргументовано висловлювати власну позицію усно й письмово, презентувати результати аналітичних досліджень, здійснювати міжкультурну комунікацію.

Робота в команді – здатність до конструктивної та безпечної взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу, навички кооперації у групових проектах.

Самоорганізація та тайм-менеджмент – уміння планувати навчальну й дослідницьку діяльність, працювати автономно та ефективно розподіляти час.

Інформаційна грамотність і цифрові навички – здатність працювати з освітніми й науковими ресурсами, застосовувати ІКТ, бази даних, картографічні та ГІС-технології.

Культура академічної доброчесності – уміння дотримуватися етичних і професійних норм, формувати культуру академічної доброчесності у здобувачів освіти.

Глобальна та міжкультурна компетентність – розуміння соціально-економічних процесів у світовому вимірі, здатність орієнтуватися в міжнародному освітньо-науковому просторі.

Структура освітнього компонента (денна форма навчання)

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лекції.	Практичні роботи	Самостійна робота	Консультації	Форма контролю */ Бали
ТЕМА 1. Теоретико-методологічні засади формування та забезпечення соціальної безпеки регіонів	20	2	2	15	1	ДС, ДБ, ТР/12
ТЕМА 2. Багаторівнева система соціальної безпеки регіонів: чинники формування та механізми взаємодії	20	2	2	15	1	ДС, ДБ, ТР/12
ТЕМА 3. Вимір соціальних ризиків і резервів соціальної безпеки регіонів: науково-методичне забезпечення та його апробація	20	2	2	15	1	ДС, ДБ, ТР/12
ТЕМА 4. Інституційне та організаційно-економічне забезпечення державного регулювання соціальної безпеки	20	2	2	15	1	ДС, ДБ, ТР/12
ТЕМА 5. Оцінка стану та проблем забезпечення соціальної безпеки в Україні	40	2	6	28	4	ДС, ДБ, ТР/32
Контрольна робота						20
Всього годин / Балів	120	10	14	88	8	100

*Форма контролю: ДС – дискусія, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач / кейсів, ІНДЗ / ІРС – індивідуальне завдання / індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР / КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

Завдання для самостійного опрацювання

Завдання самостійної роботи здобувачів освіти вважаються виконаними, якщо вони: здані у визначені терміни; повністю виконані (розкривають тему завдання); не мають логічних і розрахункових помилок.

Перелік питань для самостійного опрацювання

1. Тенденції розвитку соціальної безпеки в Україні.
2. Трансформації моделі соціальної безпеки регіонів у правовому полі національної безпеки.
3. Соціальна безпека людини.
4. Оцінка перешкод та можливостей становлення соціальної безпеки суспільства.
5. Соціальна безпека держави: проблеми і перспективи досягнення.
6. Оцінка стану та проблем забезпечення соціальної безпеки в Україні.

7. Соціальна безпека в Україні: міжнародні порівняння та послідовність змін.
8. Характеристики та особливості прояву внутрішніх загроз соціальній безпеці регіонів України.
9. Формування соціально-економічних умов протидії соціально-економічним небезпекам.
10. Консолідація українського суспільства на засадах стабільності, соціального порядку та довіри.
11. Визначення індексів економічної незахищеності за умови прояву соціальних ризиків.
12. Вимірювання рівня соціальної безпеки з визначенням інтегральної оцінки.
13. Оцінка резервів досягнення соціальної безпеки.
14. Стратегія національної безпеки Сполучених Штатів Америки в умовах нових викликів.
15. Сучасні пріоритети соціальної безпеки Європейського Союзу.
16. Становлення і розвиток системи забезпечення національної та соціальної безпеки Республіки Польща.
17. Основні положення Стратегії національної безпеки Литовської Республіки.
18. Основи національної безпеки Грузії.
19. Соціальна орієнтація економіки в контексті забезпечення соціальної безпеки регіонів.
20. Основні положення державного управління соціальною безпекою на національному та регіональному рівнях.
21. Залучення громадянського суспільства до регулювання соціальної безпеки.
22. Ресурси громадянського суспільства в забезпеченні соціальної безпеки України.
23. Волонтерська діяльність як чинник укріплення та прояву соціальної безпеки.
24. Пріоритетні соціальні інтереси.
25. Соціальні загрози.

Методи та форми навчання

Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда: відбувається з використанням традиційних засобів навчання у поєднанні з засобами ІКТ.

Наочні методи: мультимедійні презентації.

Практичні методи: розв'язування задач з професійно-орієнтованим змістом.

Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації: дискусії і диспути, створення ситуації пізнавальної новизни та зацікавленості.

Методи контролю: індивідуальне та фронтальне опитування, дискусія, залік.

Методи самоконтролю: самостійний пошук помилок, уміння самостійно критично оцінювати свої знання, визначати пріоритетні напрямки власного навчального процесу, самоаналіз.

Форми роботи: індивідуальна, групова, фронтальна.

Форми організації навчання: лекційні заняття, практичні заняття, самостійна робота.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика викладача щодо студента

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання. Пропущені заняття можна відпрацьовувати у визначений час згідно графіка. За умови індивідуального навчального графіка студент має можливість отримати позитивну оцінку завдяки виконанню планових завдань та контрольного опитування. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів, визначених для виконання усіх видів робіт, передбачених курсом.

Для одержання високого рейтингу необхідно виконувати наступні умови:

- не пропускати навчальні заняття, не спізнюватися на них та не займатися сторонніми справами на заняттях;
- чітко й вчасно виконувати навчальні завдання та завдання для самостійної роботи.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі (змішана форма навчання) за погодженням із деканатом та керівником курсу.

Політика щодо академічної доброчесності

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

– самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

– посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

– дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

– надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Відповідно до частини 4 статті 42 Закону України «Про освіту» основними видами порушення є: академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання; вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства.

Виконані завдання студентів мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману.

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Поточний контроль засвоєння навчального процесу за темами освітнього компонента здійснюється під час проведення практичних занять згідно з розкладом.

Якщо здобувач освіти отримав бал за темою освітнього компонента менший за максимальний, він має право лише один раз повторно скласти поточний контроль за темою (усна відповідь та виконання завдань). Зараховується найвищий результат. Скласти поточний контроль за темою можна на консультації у вільний від аудиторних занять час.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), він має право на консультаціях, а також з використанням ресурсів електронного курсу на платформі Moodle, відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми.

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється централізовано для усіх здобувачів освіти у визначений викладачем час. З графіком консультацій можна ознайомитися на кафедрі та на електронному курсі на платформі

Moodle. Кінцевий термін перескладання та ліквідації заборгованості обмежується початком заліково-екзаменаційної сесії.

Неформальна освіта при викладанні дисципліни

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті здійснюється відповідно до «Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки» (https://ed.vnu.edu.ua/wpcontent/uploads/2024/09/2024_Визнання_резул_татів_ВН_У_ім._Л.У._ред.pdf). Сертифікати участі у майстер-класах (семінарах, курсах тощо) на тематику, яка відповідає темам курсу, є достатньою підставою для зарахування відповідних тем. У межах навчального року Університет може визнати результати навчання, набуті в неформальній та/або інформальній освіті, в обсязі не більше як 10 % загального обсягу кредитів, передбачених ОП. На магістерському рівні – не більше ніж 5 кредитів.

V. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Оцінювання знань здобувачів освіти здійснюється під час поточного контролю за результатами виконання тих видів робіт, які передбачені силабусом освітнього компонента. У цьому випадку завдання із цих видів поточного контролю оцінюються, в діапазоні від 0 до 100 балів. Мінімальна позитивна кількість балів – 60. Здобувач освіти може додатково скласти на консультаціях із викладачем ті теми, які він пропустив протягом семестру (з поважних причин), таким чином покращивши свій результат рівно на ту суму балів, яку було виділено на пропущені теми. У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Поточна оцінка – це сума балів, які отримує здобувач за:

- поточну роботу з відповідних тем;
- виконання завдань з відповідних тем (під час аудиторного заняття та на платформі електронного курсу Moodle).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на окремих його завершальних етапах у формі заліку.

VI. ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Навчальна дисципліна оцінюється за 100 бальною шкалою. Переведення балів внутрішньої 100 бальної шкали в національну шкалу здійснюється наступним чином:

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90 – 100	Зараховано
82 – 89	
75 - 81	
67 - 74	
60 - 66	
1 – 59	Незараховано (необхідне перескладання)

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Погребський Т. Г., Голуб Г. С. Соціальна безпека регіонів: конспект лекцій. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2021. 85 с.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. Барський Ю., Пугач С., Голуб Г., Погребський Т., Гнип А., Дзямко О., Кошулинська Т., Лотоцький Н., Мельничук М. Соціально-демографічне дослідження міст обласного підпорядкування Волинської області: колективна монографія / за ред. Ю. Барського. Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2020. 142 с.

2. Погребський Тарас, Голуб Геннадій, Бринчук Наталія. Суспільно-географічні особливості появи та поширення COVID-19 в Україні. *Географічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. №1. Видавничий дім «Гельветика» 2023 р.

3. Niemets L., Husieva N., Pohrebskyi T., Bartosh O., Lohvynova M. Integration of internally displaced persons of Ukraine: realities, problems, perspectives. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*: зб. наук. праць. X. : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2019. Сер. «Геологія – Географія – Екологія». Вип. № 51. С. 140–157.

4. Puhach S., Pohrebskyi T., Golub G. Spatial peculiarities of social networking services distribution in Rivnenska oblast. *Часопис соціально-економічної географії*: зб. наук. праць. X. : Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, 2020. Вип. 28. С. 43–50.

5. Pohrebskyi, T., Kostrikov, S., Sehida, K., Niemets, O. (2024). Transformation of Greenfields in Ukraine. In: Morar, C., Berman, L., Erdal, S., Niemets, L. (eds) *Achieving Sustainability in Ukraine through Military Brownfields Redevelopment*. NATOARW 2023. NATO Science for Peace and Security Series C: Environmental Security. Springer, Dordrecht, 97–105.

6. Potapova A., Pohrebskyi T., Golub G., Golub V., Hlushko S. Refugee as a social problem of the regions. *Acta Geographica Silesiana*. № 15/4 (44). Sosnowiec: Wydział Nauk o Ziemi Uniwersytetu Śląskiego, 2021. P. 23–28.